

19 Prisindeks for indenlandsk vareforsyning

19.1 Grundlæggende information om indekset

19.1.1 Navn

Prisindeks for indenlandsk vareforsyning.

19.1.2 Formål

Formålet med prisindeks for indenlandsk vareforsyning er at belyse prisudviklingen i første omsætningsled, dvs. udviklingen i producenteres salgspriser og importørernes købspriser.

19.1.3 Dækning

Prisindeks for indenlandsk vareforsyning dækker alle importerede og dansk fremstillede varer med nogle veldefinerede undtagelser. En række varer medtages ikke, fordi omsætningen er for ringe, andre medtages ikke fordi varerne er af en særlig karakter.

De enheder, der observeres, er de varer, som de indberettende virksomheder har udvalgt som repræsentantvarer.

For danske varer anvendes de faktiske salgspriser ab producent eksklusive moms og varetilknyttede afgifter. For importerede varer anvendes de faktiske købspriser c.i.f.⁶

19.1.4 Indekstype

Et indeks med faste vægte af Laspeyres-typen.

19.1.5 Vægtgrundlag

Vægtene udtrykker den relative andel af den indenlandske tilgang for de grupper af varer, der indgår i prisindeks for indenlandsk vareforsyning.

---

⁶ Inklusive omkostninger til fragt og forsikring (cost, insurance and freight)

19.1.6 Retsligt grundlag

Lovhjemmel til dataindsamling findes i lov om Danmarks Statistik, §8, stk. 1.

19.2 Anvendelse og publicering af indekset

19.2.1 Anvendelse

Prisindeks for indenlandsk vareforsyning anvendes til en række formål:

a. Nationalregnskabsstatistik

I nationalregnskabsstatistikken er basisindeksene hovedkilden til fastprisberegninger, dvs. beregning af den realøkonomiske udvikling i Danmark.

b. Industristatistik

Prisindeks for danskproducerede industrivarer anvendes til beregning af industriens omsætning af egne varer i faste priser og produktionsprisindeks fordelt på brancher.

c. Reguleringsindeks for boligbyggeri

Priser for udvalgte varer anvendes sammen med andre oplysninger i beregningen af reguleringsprisindeks for boligbyggeri, der anvendes ved mange kontraktreguleringer.

d. Eurostats producentprisindeks

EU-landene indberetter løbende ensartede statistikker til det europæiske statistikkontor Eurostat.

e. Kontraktregulering

Delindeks anvendes i vidt omfang af erhvervslivet til kontraktregulering.

19.2.2 Centrale brugere

Prisindeks for indenlandsk vareforsyning anvendes af offentlige og private virksomheder ved vurdering af den økonomiske udvikling.

19.2.3 Offentliggørelse

Prisindeks for indenlandsk vareforsyning offentliggøres i *Nyt fra Danmarks Statistik, Indkomst, forbrug og priser* (Statistiske Efterretninger), *Prisstatistik* (Statistikservice), *Konjunkturstatistik Statistisk Årbog* og *Statistisk Tiårsoversigt* samt på www.statistikbanken.dk.

a. Frekvens og referenceperiode for offentliggørelse

Prisindeks for indenlandsk vareforsyning opgøres månedligt. Tal for en given måned offentliggøres den 15. i den efterfølgende måned eller den første hverdag herefter. Der offentliggøres kun endelige tal.

b. Totalindeks og delindeks

Der offentliggøres ca. 150 delindeks med fordeling på dansk produktion og import samt varefordelt og efter anvendelse.

19.2.4 Egenskaber ved indekset

Prisindeks for indenlandsk vareforsyning beregnes som et kædet fast-vægtsindeks.

Ved at kæde de enkelte indeksserier sikres, at de viser den korrekte udvikling over tid, selvom der er skiftet vægtgrundlag.

Et kædet prisindeks er imidlertid ikke additivt. Det betyder, at delindeks ikke umiddelbart kan sammenvejes til indeks på et højere aggregeringsniveau.

19.2.5 Sammenlignelighed over tid

Prisindeks for indenlandsk vareforsyning kan føres tilbage til 1925, men har gennemgået mange ændringer. De fleste af de nuværende serier kan føres tilbage til 1970.

19.2.6 Anvendte klassifikationer

Prisindeks for indenlandsk vareforsyning opgøres efter anvendelse og varegrupper. Opdelingen efter anvendelse er baseret på BEC (Broad Economic Categories, udarbejdet af FN). Varegrupperingen er baseret på Toldsamarbejdsrådets nomenklatur Harmonized System (HS).

19.2.7 International sammenlignelighed

Der har ikke fundet nogen international harmonisering sted for prisindeks for indenlandsk harmonisering. Både dækning og nomenklatur kan variere.

19.2.8 Muligheder for særkørsler

Det er muligt mod betaling at få foretage særkørsler, hvor en bruger definerer en opgave ud fra de eksisterende basisindeks.

19.3 Beregningen af indekset

19.3.1 Vægtgrundlag

a. Kilder og beregning

Vægtene for de ca. 800 basisindeks, der indgår i prisindeks for indenlandsk vareforsyning, er beregnet på grundlag af nationalregnskabets produktbalancer.

Vægtsummen er nettoimporten plus dansk produktion til hjemmemarkedet i basispriser.

b. Frekvens for opdatering

Vægtgrundlaget er tidligere blevet opdateret hvert tiende år. Fremover forventes vægtgrundlaget opdateret mindst hvert femte år.

19.3.2 Dataindsamling

a. Pris/mængde-begreber

For dansk producerede varer anvendes de faktiske salgspriser ab producent eksklusiv moms og punktafgifter. For importerede varer anvendes de faktiske købspriser c.i.f.⁷ eksklusiv alle skatter og afgifter. Priserne skal så vidt muligt referere til den 15. i måneden. Hvis der ikke foreligger prisoplysninger for den pågældende dag, anvendes en passende dag tidligere på måneden eller et gennemsnit af priserne for månedens første 15 dage.

Dataleverandørerne bestemmer selv, for hvilke mængdeenheder der skal indberettes priser.

b. Datakilder

Prisindeks for indenlandsk vareforsyning beregnes på grundlag af ca. 6.000 priser, der indsamles fra ca. 1.200 virksomheder. Priserne indsamles månedsvis ved anvendelse af spørgeskemaer. Enkelte virksomheder indberetter dog kvartalsvis eller halvårligt.

c. Stikprøve

Det første skridt er fastlæggelse af de basisindeks, der skal indsamles priser for. I samarbejde med især nationalregnskabet er der udvalgt ca. 900 basisindeks.

Det næste skridt er at udvælge respondenter. Disse udvælges blandt de vigtigste importører og producenter. Der foretages således ikke nogen tilfældig udvælgelse.

Endelig skal de konkrete repræsentantvarer, dvs. de varer, som der indsamles priser på, udvælges. Respondenterne anmodes om for ud-

---

⁷ Inklusive omkostninger til fragt og forsikring (cost, insurance and freight)

valgte varekategorier at udvælge nogle varetyper, der er repræsentative for firmaet, som kvalitetsmæssigt ikke ændres for ofte, og hvis prisudvikling er nogenlunde typisk for markedet.

Stikprøven opdateres løbende.

19.3.3 Beregning

a. Basisindeks

Beregningen af prisindeks for indenlandsk vareforsyning er opdelt i to trin. I første trin beregnes basisindeksene. I andet trin beregnes aggregerede prisindeks ved at sammenveje de enkelte basisindeks med deres respektive vægte.

Basisindeksene beregnes som kædede månedlige indeks. De månedlige basisindeks beregnes på grundlag af de geometriske gennemsnitspriser, som såkaldte Jevon-indeks:

$$P_{0:1}^J = \prod_{i=1}^n \left(\frac{p_1^i}{p_0^i} \right)^{1/n} = \frac{\prod_{i=1}^n (p_1^i)^{1/n}}{\prod_{i=1}^n (p_0^i)^{1/n}}$$

hvor $P_{0:1}^J$ betegner basisindekset for varegruppe J , fra periode 0 til periode 1, og n betegner antallet af priser, der indgår i basisindekset.

De kædede månedlige basisindeks beregnes som:

$$\begin{aligned} P_{0:t}^J &= P_{0:1}^J \cdot P_{1:2}^J \cdot \dots \cdot P_{t-1:t}^J \\ &= \frac{\prod (p_1^i)^{1/n}}{\prod (p_0^i)^{1/n}} \cdot \frac{\prod (p_2^i)^{1/n}}{\prod (p_1^i)^{1/n}} \cdot \dots \cdot \frac{\prod (p_t^i)^{1/n}}{\prod (p_{t-1}^i)^{1/n}} \end{aligned}$$

De månedlige basisindeks beregnes på grundlag af matchede priser, således at kun varer, der har en pris i både den aktuelle og forrige periode, medtages. Dermed sikres, at prisindekset alene afspejler prisændringer. Nye varer medtages først i indeksberegningen, når der foreligger priser i to efterfølgende perioder (måneder).

Basisindeksene beregnes uden anvendelse af prisvægte, da der som regel ikke foreligger tilstrækkelig detaljeret information om omsætningen af de enkelte produkter.

b. Delindeks og totalindeks

Det samlede prisindeks og alle delindeks herunder, beregnes ved at sammenveje de basisindeks, der indgår heri med deres respektive vægte. De aggregerede prisindeks beregnes som det vejede aritmetiske gennemsnit af basisindeksene.

$$P_{0t} = \sum_i w_b^i \cdot P_{0t}^i = \sum_i w_b^i \cdot P_{0:t-1}^i \cdot P_{t-1:t}^i \quad \text{hvor} \quad \sum_i w_b^i = 1$$

Her er P_{0t} et aggregeret prisindeks fra periode 0 til periode t og w_b^i , angiver vægten. Fodtegnet (b) angiver, at vægtene er opgjort på grundlag af sammensætning af den indenlandske vareforsyning i periode b . Indekset er et såkaldt Young-indeks. Det er ikke et rent Laspeyres-prisindeks, hvor vægt- og prisreferenceperioden er sammenfaldende, det vil sige, hvor $b=0$. I praksis er det ikke muligt at beregne et Laspeyres-prisindeks, da vægtperioden typisk vil ligge før prisreferenceperioden og vedrøre et år, mens prisreferenceperioden refererer til en måned.

Beregningsformlen gælder for alle aggregerede prisindeks. P_{0t} kan således stå for det samlede prisindeks for indenlandsk vareforsyning eller et hvilket som helst delindeks, idet der i begge tilfælde blot skal summeres over de basisindeks, der indgår heri.

I forbindelse med vægtskifte, fx i periode k , kædes indeksene i den nye beregning med den værdi, de var nået op på i periode k . Betegnes de nye vægte med w_c^i , beregnes det kædede indeks som

$$P_{0t} = P_{0k} \cdot \sum_i w_c^i \cdot P_{kt}^i = P_{0k} \cdot P_{kt}$$

Nye basis- og delindeks indregnes som hovedregel i indekset fra og med kædningsperioden. Der summeres altså ikke nødvendigvis over de samme varer eller basisindeks i de forskellige led i det kædede indeks.

19.3.4 Håndtering af manglende data

Det månedlige bortfald er mindre end én pct., så det er uden praktisk betydning for beregning af indeksene.

19.3.5 Introduktion af nye varer/udvidelse af stikprøven

Inden for rammerne af de eksisterende basisindeks, sker der en løbende vedligeholdelse af vareindholdet. En ny repræsentantvare medtages først i beregningen, når der foreligger prisindberetning for to perioder.

19.3.6 Kvalitetskorrektioner

Når en repræsentantvare udgår, udvælger respondenten en erstatningsvare. Så vidt muligt anvendes overlappende priser, hvor der i samme måned indsamles priser for både den udgåede og nye vare. Hvis dette ikke er muligt, kædes prisudviklingen for den nye vare ind i indekset, når der foreligger priser for to perioder. I enkelte tilfælde medtages nye varer med uændret pris i forhold til forrige periode.

19.3.7 Sæsonkorrektion

Der foretages ikke sæsonkorrektion.

19.4 Andet

19.4.1 Historik

Prisindeks for indenlandsk vareforsyning stammer fra 1925. Frem til 1956 anvendtes en såkaldt 11-gruppering. Fra 1957 til 1971 anvendtes SITC-varegrupperingen. Herefter har man anvendt forskellige udgaver af tolnomenklaturen – senest Toldsamarbejdets nomenklatur Harmonized System.

19.4.2 Yderligere information

Yderligere dokumentation kan findes på www.dst.dk/varedeklarationer under emnegruppen *Indkomst, forbrug og priser*.

19.4.3 Planlagte ændringer

Der er ikke planlagt ændringer.

